

OSTRAVAN.CZ

1. Česká premiéra Ztraceni v Yonkers v NDM je důstojnou poctou dramatikovi Neilu Simonovi

21.01.2024 ostravan.cz - Evelína Vaněk Síčová

[Odkaz na originál](#)

Klíčová slova: divadle; moravskoslezském; Národním; ndm

Neil Simon se díky své intenzivní dramatické a scenáristické tvorbě zařadil mezi nejhranější autory v rodných Spojených státech amerických i ve světě. Jeho inscenace mají mnoho vrstev a nejde ani o laciné komedie, ani o nabubřelá dramata. Postavy mají jasné charakterové kontury, nebojí se jít do hloubky a obnažit tak své emoce, aby pronikly až k divákovi. Dialogy staví na neustálém posunu kupředu, a tak se divák necítí ochuzen o různorodé pointy. Nejinak tomu je i v případě komediálního dramatu Ztraceni v Yonkers.

Podobně jako u dalších Simonových her, i tato je umístěna do New Yorku, konkrétně na předměstí Yonkers. Zde se ne zcela dobrovolně ocitají dva bratři, Jay a Arty, aby ještě více nedobrovolně zůstali na deset měsíců u své babičky. Patnáctiletý Jay a třináctiletý Arty nedávno přišli o svou matku a vynucený azyl u své sporadicky navštěvované příbuzné je tak další životní facka na cestě k dospělosti. Zadlužený otec Eddie využívá pracovní nabídku, která mu zajistí splacení dluhu, ale je nucen zanechat oba syny u matky, která má do laskavé babičky opravdu daleko.

Z inscenace Ztraceni v Yonkers. (Foto: Martin Kusyn)

Rozverní, do té doby spokojení mládenci, se tak ocitají v ústředí domu, který i přes velké horko oplývá chladem a není zde dovoleno ani plakat. Přísná babička bez kousku citu a vlídného slova se navíc stará o cukrárnu v přízemí domu, ačkoli sladký život je to poslední, co by prožívala. Ulita plná ledového odmítání a nekompromisních pravidel však má svůj důvod a i zde se projeví tvůrčí um Neila Simona, který postavu babičky postupně odkrývá.

V domě se stkvává panoptikum sourozenců v různých fázích neurotického stavu. Tatínek Eddie (David Viktora) je citlivý syn, který daleko od matky (dočasně i bez synů) intenzivně prožívá nabitou svobodu. Viktora je roztomile roztěkaný, pohrává si se svým textem velmi sebejistě a dodává tak nejistému Eddiemu na opravdovosti.

Z inscenace Ztraceni v Yonkers. (Foto: Martin Kusyn)

Strýček Louie (František Strnad) jako jediný ze čtyř sourozenců dokáže čelit své matce a díky povaze "zlodějíčka" se pohybuje v bizarním rodinném kruhu s největším nadhledem. Bratři by nemohli být víc rozdílní. Sebejistý, prohnaný a stále nad věcí je Louie v podání Františka Strnada prototypem jakéhosi "cool" strejdy. Jay i Arty se ve strýčkovi vidí a visí na něm očima. Sebevědomého Louie si herec užívá a dodává mu velmi sympatické kontury.

Postupně se dozvídáme, že sourozenců bylo šest, ale dva z nich, Róza a Áron umřeli jako děti. Sestry Bella (Kamila Janovičová) a Gerta (Sabina Muchová) necitlivé jednání matky nesou nejhůře. Infantilní Bella stojí na pomezí touhy po osamostatnění a závislosti na matce. Gerta zde moc prostoru nemá, ale vytváří jakousi iluzi vyrovnání se svou situací a vděčnosti za uniknutí z domu.

Dva noví členové domácnosti jsou tak vytrženi z bezstarostného dětství a uvrženi do nové reality plné nepředvídatelných situací. Jay (Vít Roleček) a Arty (Robert Finta) se s novým domovem sžívají každý po svém, ale soudržnost je velkým pilířem celé inscenace.

Kamila Janovičová, David Viktora a Alena Sasínová-Polarczyk. (Foto: Martin Kusyn)

Vít Roleček v roli patnáctiletého staršího syna velmi jistě udržuje roli sice ještě dítěte, ale donuceného dospět rychleji. Přebírá za svého mladšího bratra zodpovědnost, avšak udržuje si čistou dětskou naivitu. Realitu vidí stále dětským zrakem a mnohé situace posunuje ke kuriozní pointě. A zde je právě text Neila Simona v překladu Pavla Dominika velmi silný. Obratně se tak stírá tragické podhoubí, které je smeteno inteligentním situačním humorem. Vít Roleček se role Jaye zhostil velmi dobře.

Příjemně hravý je Robert Finta v roli Artyho, chemie mezi oběma herci velmi dobře funguje a tam, kde roste postava Jaye, se oddává Arty své dětskosti. Robert Finta velmi přesvědčivě sehrává náctiletého mládence a nepřekračuje hranici, která by postavu mohla degradovat na pouhou karikaturu dítěte. Velmi dobře zahráno.

Alena Sasínová-Polarczyk v roli babičky přivedla na jeviště opravdovost a hlubokou bolest ukrytou v jemných nuancích. Velmi oceňuji, že její zlost doutnala spíše pod povrchem, byla vyobrazena bez zbytečných gest a zrcadlila se spíše ve všech "dětích".

Herecká zralost pak dovršila závěrečný náznak proměny.

Kamila Janovičová. (Foto: Martin Kusyn)

Velmi dynamická postava tety Belly tvoří s babičkou extrémní kontrast. Kamile Janovičové to velmi slušelo. Díky kostýmní práci Marcely Lysáčkové se diváci doslova mohli kochat dokonalou retro přehlídkou. Perfektní účes podpořen loknami, dobové líčení a kabát s nabíranými rameny dodal postavě žádaný "look" čtyřicátých let. To, že postava Belly je psychicky labilní, je jasné od prvního momentu, ale místy by neškodilo ubrat. Šílený pohled Kamily Janovičové dokáže více než roztěkané pohyby, které postavě spíše škodí. Nicméně rozmanitost postavy je svěřena do správných rukou a dětská naivita v podání Kamily Janovičové je velmi dobře uchopena především v závěrečných scénách.

Sabina Muchová sice na jevišti stráví velmi krátkou dobu, ale svým handicapem rozbíjí rodinné dusno a diváci se neubrání smíchu. Menší roli Muchová hraje velmi poctivě a navíc, stejně jako Kamile Janovičové, jí to v dobovém kostýmu opravdu sluší.

Z inscenace Ztraceni v Yonkers. (Foto: Martin Kusyn)

V roce 1993 vznikl na základě Simonovy hry stejnojmenný film v režii Marthy Coolidgeové. Inspirace je patrná i v inscenaci Janusze Klimszy, zde si však tvůrci vystačí s jednou dominantní scénou Michala Syrového, kde se odehrává celý děj. Tmavý šedozelený obývací pokoj s dveřmi od koupelny a pokojů Belly a babičky oplývá sedací soupravou ve smaragdové barvě s polštářky a dečkami, lampou, rádiem a konferenčním stolem.

Podkrovní byt je velmi dobře naznačen řezem šikmé střechy, za níž vidíme logo cukrárny s dominantním reklamním poutačem v podobě kopečkové zmrzliny. V popředí jeviště je schodiště svedené do útrob divadla. Černobílý dekor odkazuje na design cukrárny, která se nachází pod bytem babičky.

Z inscenace Ztraceni v Yonkers. (Foto: Martin Kusyn)

Ztraceni v Yonkers je hra zachycující necelý rok v rodině Kurnitzových. Jedná se však o dost zásadní rok, kdy se dlouho utlačované křivdy, emoce a city začínají pomalu bourat. Díky odvaze jednotlivců nastane domino efekt citů, které mají přes bolavou fázi léčivé účinky.

Jemný inteligentní humor a jiskřivá ironie provází celou inscenaci, která má díky Klimszově režii dobré tempo završené kvalitní pointou. S reáliemi i dobovým kontextem je zde zacházeno velmi citlivě a s důmyslným nadhledem poplatným (doufejme) každé době.

Česká premiéra hry Ztraceni v Yonkers v **Národním divadle moravskoslezském** představuje pořádný kus kvalitní tvůrčí práce. Troufám si říct, že její vkusné nastudování je jakousi startovací čárou pro další možná česká uvedení. Lze ji vnímat jako dodatečnou poctu Neilu Simonovi, který zemřel před necelými šesti lety.

URL | <https://www.ostravan.cz/83277/ceska-premiera-ztraceni-v-yonkers-v-ndm-je-dustojnou-poctou-dramatikovi-neilu-simonovi/>

[« zpět na začátek](#)

[Úvod Divadlo](#) Česká premiéra Ztraceni v Yonkers v NDM je důstojnou poctou dramatikovi Neilu Simonovi

Česká premiéra Ztraceni v Yonkers v NDM je důstojnou poctou dramatikovi Neilu Simonovi

21.1.2024 17:37 [Evelína Vaněk Síčová Divadlo Recenze](#)

Hra Ztraceni v Yonkers, která byla ověněná Pulitzerovou cenou, se doposud záhadným způsobem vyhýbala českému překladu. Došlo na něj až nyní a díky Pavlovi Dominikovi se tak české publikum dočkalo skvostného textu a následně i kvalitní inscenace na jevišti Divadla Antonína Dvořáka, a to v režii Janusze Klimeszy. Do detailu propracovaná kostýmní stránka Marcely Lysáčkové a dobová scéna v zemitých barvách Michala Syrového dodala kvalitní podhoubí pro rozmanité charaktery Simonovy hry. Výběr herců pak už jen dotváří velmi silný zážitek.

[Zvětšit](#)

[obrázek](#)

Vít Roleček, Kamila Janovičová a Robert Finta v inscenaci Ztraceni v Yonkers.

Foto: Martin Kusyn

Neil Simon se díky své intenzivní dramatické a scenáristické tvorbě zařadil mezi nejhranější autory v rodných Spojených státech amerických i ve světě. Jeho inscenace mají mnoho vrstev a nejde ani o laciné komedie, ani o nabubřelá dramata. Postavy mají jasné charakterové kontury, nebojí se jít do hloubky a obnažit tak své emoce, aby pronikly až k divákovi. Dialogy staví na neustálém posunu kupředu, a tak se divák necítí ochuzen o různorodé pointy. Nejinak tomu je i v případě komediálního dramatu Ztraceni v Yonkers.

Podobně jako u dalších Simonových her, i tato je umístěna do New Yorku, konkrétně na předměstí Yonkers. Zde se ne zcela dobrovolně ocitají dva bratři, Jay a Arty, aby ještě více nedobrovolně zůstali na deset měsíců u své babičky. Patnáctiletý Jay a třináctiletý Arty nedávno přišli o svou matku a vynucený azyl u své sporadicky navštěvované příbuzné je tak další životní facka na cestě k dospělosti. Zadlužený otec Eddie využívá pracovní nabídku, která mu zajistí splacení dluhu, ale je nucen zanechat oba syny u matky, která má do laskavé babičky opravdu daleko.

Z inscenace Ztraceni v Yonkers. (Foto: Martin Kusyn)

Rozverní, do té doby spokojení mládenci, se tak ocitají v ústředí domu, který i přes velké horko oplývá chladem a není zde dovoleno ani plakat. Přísná babička bez kousku citu a vlídného slova se navíc stará o cukrárnu v přízemí domu, ačkoli sladký život je to poslední, co by prožívala. Ulita plná ledového odmítání a nekompromisních pravidel však má svůj důvod a i zde se projeví tvůrčí um Neila Simona, který postavu babičky postupně odkrývá.

V domě se stává panoptikum sourozenců v různých fázích neurotického stavu. Tatínek Eddie (*David Viktora*) je citlivý syn, který daleko od matky (dočasně i bez synů) intenzivně prožívá nabitou svobodu. Viktora je roztomile roztěkaný, pohrává si se svým textem velmi sebejistě a dodává tak nejistému Eddiemu na opravdovosti.

Z inscenace Ztraceni v Yonkers. (Foto: Martin Kusyn)

Strýček Louie (*František Strnad*) jako jediný ze čtyř sourozenců dokáže čelit své matce a díky povaze „zlodějčka“ se pohybuje v bizarním rodinném kruhu s největším nadhledem. Bratři by nemohli být víc rozdílní. Sebejistý, prohnaný a stále nad věcí je Louie v podání Františka Strnada prototypem jakéhosi „cool“ strejdy. Jay i Arty se ve strýčkovi vidí a visí na něm očima. Sebevědomého Louie si herec užívá a dodává mu velmi sympatické kontury.

Postupně se dozvídáme, že sourozenců bylo šest, ale dva z nich, Róza a Áron umřeli jako děti. Sestry Bella (*Kamila Janovičová*) a Gerta (*Sabina Muchová*) necitlivé jednání matky nesou nejhůře. Infantilní Bella stojí na pomezí touhy po osamostatnění a závislosti na matce. Gerta zde moc prostoru nemá, ale vytváří jakousi iluzi vyrovnání se svou situací a vděčnosti za uniknutí z domu.

Dva noví členové domácnosti jsou tak vytržení z bezstarostného dětství a uvrženi do nové reality plné nepředvídatelných situací. Jay (Vít Roleček) a Arty (Robert Finta) se s novým domovem sžívají každý po svém, ale soudržnost je velkým pilířem celé inscenace.

Kamila Janovičová, David Viktora a Alena Sasínová-Polarczyk. (Foto: Martin Kusyn)

Vít Roleček v roli patnáctiletého staršího syna velmi jistě udržuje roli sice ještě dítěte, ale donuceného dospět rychleji. Přebírá za svého mladšího bratra zodpovědnost, avšak udržuje si čistou dětskou naivitu. Realitu vidí stále dětským zrakem a mnohé situace posunuje ke kuriozní pointě. A zde je právě text Neila Simona v překladu Pavla Dominika velmi silný. Obratně se tak stírá tragické podhoubí, které je smeteno inteligentním situačním humorem. Vít Roleček se role Jaye zhostil velmi dobře.

Příjemně hravý je *Robert Finta* v roli Artyho, chemie mezi oběma herci velmi dobře funguje a tam, kde roste postava Jaye, se oddává Arty své dětskosti. Robert Finta velmi přesvědčivě sehrává náctiletého mládence a nepřekračuje hranici, která by postavu mohla degradovat na pouhou karikaturu dítěte. Velmi dobře zahráno.

Alena Sasínová-Polarczyk v roli babičky přivedla na jeviště opravdovost a hlubokou bolest ukrytou v jemných nuancích. Velmi oceňuji, že její zlost doutnala spíše pod povrchem, byla vyobrazena bez zbytečných gest a zrcadlila se spíše ve všech „dětích“. Herecká zralost pak dovršila závěrečný náznak proměny.

Kamila Janovičová. (Foto: Martin Kusyn)

Velmi dynamická postava tety Belly tvoří s babičkou extrémní kontrast. *Kamile Janovičové* to velmi slušelo. Díky kostýmní práci Marcely Lysáčkové se diváci doslova mohli kochat dokonalou retro přehlídkou. Perfektní účes podpořen loknami, dobové líčení a kabát s nabíranými rameny dodal postavě žádaný „look“ čtyřicátých let. To, že postava Belly je psychicky labilní, je jasné od prvního momentu, ale místy by nevadilo ubrat. Šílený pohled *Kamily Janovičové* dokáže více než roztěkané pohyby, které postavě spíše škodí. Nicméně rozmanitost postavy je svěřena do správných rukou a dětská naivita v podání Kamily Janovičové je velmi dobře uchopena především v závěrečných scénách.

Sabina Muchová sice na jevišti stráví velmi krátkou dobu, ale svým handicapem rozbíjí rodinné dusno a diváci se neubrání smíchu. Menší roli Muchová hraje velmi poctivě a navíc, stejně jako *Kamile Janovičové*, jí to v dobovém kostýmu opravdu sluší.

Z inscenace Ztraceni v Yonkers. (Foto: Martin Kusyn)

V roce 1993 vznikl na základě Simonovy hry stejnojmenný film v režii Marthy Coolidgeové. Inspirace je patrná i v inscenaci Janusze Klimszy, zde si však tvůrci vystačí s jednou dominantní scénou *Michala Syrového*, kde se odehrává celý děj. Tmavý šedozelený obývací pokoj s dveřmi od koupelny a pokojů Belly a babičky oplývá sedací soupravou ve smaragdové barvě s polštářky a dečkami, lampou, rádiem a konferenčním stolem.

Podkrovní byt je velmi dobře naznačen řezem šikmé střechy, za níž vidíme logo cukrárny s dominantním reklamním poutačem v podobě kopečkové zmrzliny. V popředí jeviště je schodiště svedené do útrobu divadla. Černobílý dekor odkazuje na design cukrárny, která se nachází pod bytem babičky.

Z inscenace Ztraceni v Yonkers. (Foto: Martin Kusyn)

Ztraceni v Yonkers je hra zachycující necelý rok v rodině Kurnitzových. Jedná se však o dost zásadní rok, kdy se dlouho utlačované křivdy, emoce a city začínají pomalu bourat. Díky odvaze jednotlivců nastane domino efekt citů, které mají přes bolavou fázi léčivé účinky.

Jemný inteligentní humor a jiskřivá ironie provází celou inscenaci, která má díky Klimszově režii dobré tempo završené kvalitní pointou. S reáliemi i dobovým kontextem je zde zacházeno velmi citlivě a s důmyslným nadhledem poplatným (doufejme) každé době.

Česká premiéra hry Ztraceni v Yonkers v Národním divadle moravskoslezském představuje pořádný kus kvalitní tvůrčí práce. Troufám si říct, že její vkusné nastudování je jakousi startovací čarou pro další možná česká uvedení. Lze ji vnímat jako dodatečnou poctu Neilu Simonovi, který zemřel před necelými šesti lety.

Evelína Vaněk Síčová